

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ, 1974 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ, ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΡΑΓΜΑΣΙ

Εισαγωγή

Στην ημερίδα αυτή ασχολούμεθα με την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Εθνικής Αμύνης, δηλαδή δύο «**κλαδικές**» **πολιτικές** οι οποίες υποστηρίζουν μαζί με άλλες σαφέστατα, την Εθνική Πολιτική ή Στρατηγική.

Τι είναι η Πολιτική Εθνικής Αμύνης; Η Λευκή Βίβλος μας λέει ότι είναι τμήμα της Εθνικής Στρατηγικής. Συντάσσεται από το ΥΠΑΜ, εγκρίνεται από το ΚΥΣΕΑ και είναι απόρρητη.

Θα διαφωνήσω με την προσέγγιση ότι αποτελεί τμήμα της Εθνικής Στρατηγικής. Η **Εθνική Στρατηγική**, είναι ο φάρος και οι **επιμέρους στρατηγικές** (εξωτερικών σχέσεων, αμύνης, εσωτερικής ασφαλείας, οικονομικών κτλ) είναι **υποστηρικτικές και απορρέουν** από αυτή.

Εθνική Στρατηγική

Εδώ συναντάμε το **παράδοξο**, να **έχουμε Πολιτική Εθνικής Αμύνης**, δηλαδή μια υποστηρικτική στρατηγική, **χωρίς** να **έχουμε Εθνική Στρατηγική**.

Σαφέστατα η **Ελλάδα έχει** κάνει **βασικές στρατηγικές επιλογές**, ενδεικτικά θα αναφέρω την ένταξή της στο Δυτικό κόσμο, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στη ζώνη του Ευρώ, σε διεθνείς οργανισμούς (ΟΗΕ, ΝΑΤΟ, ΟΑΣΕ, κλπ), στην υποστήριξη της κρατικής υποστάσεως, της ανεξαρτησίας και της ασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το ερώτημα είναι **γιατί δεν έχουμε Εθνική Στρατηγική** για να απεικονισθούν αυτές και άλλες ενδεχομένως στρατηγικές επιλογές εκάστης κυβερνήσεως. Κατά την άποψη μου γιατί οι ελληνικές κυβερνήσεις **απεχθάνονται τις δεσμεύσεις** και ως εκ τούτου τις ευθύνες που απορρέουν από αυτές και το σημαντικότερο διότι **φλερτάρουν**, ειδικά κατά την περίοδο προς ανάληψη της εξουσίας, με την **αμφισβήτηση ή και απόρριψη βασικών στρατηγικών επιλογών** και αφού περιπλανηθούν λίγο με τις «**αυταπάτες**» τους, χωρίς εναλλακτικό σχέδιο, επανέρχονται σε αυτές σχεδόν αμαχητί. Ενδεικτικά αναφέρω, την απόσυρση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, το γνωστό σύνθημα «**ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο**» και προσφάτως ότι «**το νόμισμα δεν είναι φετίχ**».

Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας

Βέβαια αποτελεί υποτίμηση τόσο του ακροατηρίου όσο και του εαυτού μου, να υπομνήσω, δεν κομίζω άλλωστε γλαύκα στην Αθήνα, τη αυτονόητη ανάγκη συγκροτήσεως ενός καταλλήλου οργάνου εκπονήσεως εφαρμογής και διαχειρίσεως της Εθνικής Στρατηγικής, δηλαδή ενός **Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας** ή όπως άλλως ήθελε ονομασθεί. **Έπρεπε να είχε γίνει προχθές**. Κάθε περαιτέρω συζήτηση, είναι σε βάρος του εθνικού

συμφέροντος και αυτοί που κωλυσιεργούν, είναι υπόλογοι έναντι της Πατρίδος και του Έθνους.

Πολιτική Εθνικής Αμύνης

Θα έλθω όμως στο θέμα της Πολιτικής Εθνικής Αμύνης. Κάποιοι τη θεωρούν ως τις **πλάκες του Μωυσή**, με **μεταφυσικά στοιχεία** τα οποία δυστυχώς δεν αξιοποιούνται επαρκώς ώστε να επιτύχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Σε αυτό συνεισφέρει και ο απόρρητος χαρακτήρας της. Θεωρώ ότι θα έπρεπε να είναι διατυπωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι **προσβάσιμη απ' όλους τους Έλληνες** οι οποίοι να έχουν εικόνα των αμυντικών απαιτήσεων της χώρας.

Πρακτικά τώρα, η ΠΕΑ λαμβάνει υπόψη της μια σειρά παραμέτρων που έχουν να κάνουν με τις τρέχουσες και τις αναδυόμενες απειλές, τους κινδύνους κατά της χώρας και τις παγκόσμιες και περιφερειακές προκλήσεις ασφαλείας. Με βάση αυτές, παρέχει τις κατευθύνσεις, προς **διατήρηση της εθνικής ακεραιότητας, κυριαρχίας και ανεξαρτησίας** και την **υποστήριξη της Κυπριακής Δημοκρατίας** με τη χρησιμοποίηση της αμυντικής ισχύος τόσο της εθνικής όσο και αυτής που πηγάζει από συμμαχικούς παράγοντες.

Στην ΠΕΑ καθορίζεται ότι το εθνικό στρατηγικό δόγμα είναι αποτρεπτικό και αμυντικό. Δεν θα αναφερθώ περαιτέρω σε θεωρητική ανάλυση του θέματος, ούτε στις ΠΕΑ που εκπονήθηκαν από τις διάφορες κυβερνήσεις καθόσον κατά ένα μέρος είναι σχεδιασμένες να υποστηρίξουν την πολιτική που ακολούθησαν, η οποία ωστόσο αποκλίνει από την πραγματικότητα.

Θα επιχειρήσω συνοπτικά να προσεγγίσω πως η στρατιωτική ισχύς υποστήριξε την εθνική στρατηγική της χώρας μετά το 1974. Θα εστιάσω κυρίως στην ελληνοτουρκική αντιπαράθεση, καθώς αυτή καλύπτει πάνω από το 90% της ελληνικής αμυντικής πολιτικής.

Ε-Τ Κατάσταση

Για να αξιολογήσουμε τόσο την εφαρμοζόμενη Εθνική Στρατηγική όσο και την Πολιτική Εθνικής Αμύνης πρέπει να προσδιορίσουμε την κατάσταση που επικρατεί στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Κάποιοι την εκτιμούν ως ειρηνική, άλλοι ως εντάσεως, τρίτοι ως ένοπλης αστάθειας ή ειρήνης. Θεωρώ ότι **στρατηγική κατάσταση**, όπως έχει διαμορφωθεί μεταπολεμικά μέχρι σήμερα μεταξύ του Ελληνισμού και της Τουρκίας είναι προϊόν της χρησιμοποίησεως ή της απειλής χρησιμοποίησεως **στρατιωτικής ισχύος ή βίας εκ μέρους της Τουρκίας**. Ο Ελληνισμός βρίσκεται με την Τουρκία σε μια **παρατεταμένη σύγκρουση χαμηλής εντάσεως**, η οποία **αρχίζει την 6 Σεπτεμβρίου 1955**. Δυστυχώς ο Ελληνισμός στο πλαίσιο αυτής της αντιπαραθέσεως έχει **απολέσει το μείζον της ελληνικής μειονότητας της Τουρκίας**, κατέχεται από τους Τούρκους το **37% της Κύπρου**, και επιπλέον μετά το 1974, **δεν έχει δυνατότητα αξιοποίησεως του πλούτου** αλλά και **ενασκήσεως κυριαρχικών δικαιωμάτων** επί των **θαλασσιών ζωνών** σύμφωνα με το

διεθνές δίκαιο, ενώ αντιμετωπίζει σειρά **αμφισβητήσεων εθνικής κυριαρχίας** στο χώρο του Αιγαίου.

Κατάσταση το 1974

Μετά το 1955 οι Ε-Τ σχέσεις εισήλθαν στην τροχιά του κυπριακού ζητήματος. Δυστυχώς το 1974 το στρατιωτικό καθεστώς της Ελλάδος από θέση **μειωμένης στρατηγικής ισχύος** (διεθνής απομόνωση, περιορισμένες στρατιωτικές δυνατότητες), **χωρίς σοβαρή αξιολόγηση** της επικρατούσης διεθνούς αλλά και περιφερειακής **καταστάσεως** (ύφεση μεταξύ των υπερδυνάμεων, πετρελαϊκή κρίση, αραβοϊσραηλινός πόλεμος, βρετανικά συμφέροντα, σημασία της Τουρκίας στον τρέχοντα διεθνή ανταγωνισμό κτλ) ανέτρεψε πραξικοπηματικώς τον Πρόεδρο Μακάριο και επέβαλε φίλα προσκείμενη σε αυτό κυβέρνηση στην Κύπρο. Δηλαδή η Ελλάδα **χωρίς σοβαρή στρατηγική προπαρασκευή**, επιχείρησε να **ανατρέψει** την **ισορροπία ισχύος** στην Κύπρο και γενικότερα στην Α. Μεσόγειο. Αυτό έδωσε το πρόσχημα για την τουρκική εισβολή με τα γνωστά αποτελέσματα και οδήγησε την **Ελλάδα** σε μια κατάσταση «**ειρηνοπολέμου**» ή «**ένοπλης επαιτείας**» για να δανεισθώ τους όρους του 1885.

Ταυτόχρονα η Τουρκία προχώρησε σε μία **στρατηγική κίνηση** και άνοιξε ένα **δεύτερο μέτωπο** για την Ελλάδα στο **Αιγαίο** και μια σειρά από θέματα γύρω από αυτό.

Η **Ελλάδα** προς αντιμετώπιση της καταστάσεως αποφάσισε να **χρησιμοποιήσει τις Ένοπλες Δυνάμεις**.

Προχώρησε:

Στη στρατιωτική ενίσχυση των νήσων του Αιγαίου, στη συγκρότηση Σχηματισμών του ΣΞ στις κύριες νήσους του Αιγαίου, με βάση το δικαίωμα της αυτοαμύνης του καταστατικού χάρτη του ΟΗΕ.

Στην ενίσχυση των Δυνάμεων στην περιοχή της Θράκης και συγκρότηση του Δ'ΣΣ.

Στην προωθημένη ισχυρή παρουσία των ελληνικών ναυτικών και αεροπορικών δυνάμεων στο χώρο του Αιγαίο.

Σε εξοπλιστικά προγράμματα για την ενίσχυση των Ενόπλων Δυνάμεων

Στην κατασκευή νέων ή βελτίωση υπαρχόντων αεροδρόμιων στη Λήμνο, Σκύρο, Θήρα, Κάρπαθο και Χρυσούπολη (1987) προς διευκόλυνση της προωθημένης ελληνικής αεροπορικής παρουσίας

Σε αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ.(κίνηση προς εκτόνωση της λαϊκής αγανακτήσεως εναντίον του ΝΑΤΟ, των ΗΠΑ και της Δύσεως).

Η προσπάθεια αυτή αποτέλεσε μια τεράστια **Στρατηγική Αναδιάταξη** των Ενόπλων Δυνάμεων από **το Βορρά προς την Ανατολή**. Με αυτή την αναδιάταξη και αναπροσανατολισμό των δυνάμεων, από τότε και μέχρι σήμερα, αντιμετωπίζεται η τουρκική προκλητικότητα και επιθετικότητα στο

χώρο του Αιγαίου. Αξίζει να υπογραμμίσω το **υψηλότερο επίπεδο ετοιμότητας και συναγερμού των δυνάμεων**, σε επίπεδο ωρών, και τμήματα σε κατάσταση μάχης, με άμεση ανταπόκριση. Επισημαίνω ότι **ελάχιστες ΕΔ** στον Κόσμο βρίσκονται σε **τέτοια επίπεδα ετοιμότητας**, επί τόση **μακρά χρονική περίοδο** (44 και πλέον έτη).

Η Τουρκία τότε προχώρησε στη συγκρότηση της **Στρατιάς Αιγαίου** (20 Ιουλίου 1975)

Αμφισβήτηση του Εθνικού Εναερίου Χώρου

Από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο και μετά, η τουρκική αναθεωρητική πολιτική εστράφη στην αμφισβήτηση του καθεστώτος του εναερίου χώρου στο Αιγαίο σε τρία σημεία. **Εύρος** του εθνικού εναερίου χώρου εντός του οποίου ενασκει εθνική κυριαρχία (από 10 σε 6), στο καθεστώς του **FIR** του Κέντρου Περιοχής Αθηνών (**αρμοδιότητες και δικαιοδοσίες**) και στο καθεστώς του **εναερίου επιχειρησιακού ελέγχου** στα πλαίσια του **NATO**. Τα δύο πρώτα συνεχίζονται μέχρι σήμερα με σωρεία προσπαθειών για επίλυση χωρίς όμως ουσιαστικό αποτέλεσμα. Άρχισε έκτοτε η γνωστή υπόθεση των παραβιάσεων - παραβάσεων του ΕΕΧ και η αντιμετώπιση της με την πολεμική αεροπορία σε καθημερινή βάση, χωρίς λύση.

Επισημαίνω ότι το **παράδοξο** σε αυτή την υπόθεση είναι ότι η Τουρκία κατηγορεί για κατάχρηση δικαιωμάτων την Ελλάδα και χρησιμοποιεί τη πολεμική της αεροπορία για να το ανατρέψει, ενώ η ίδια ταυτοχρόνως αντιδρά στο νόμιμο δικαίωμα της Ελλάδος για διεύρυνση των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια και την εναρμόνιση στη συνέχεια ΕΧΥ και ΕΕΧ, με την απειλή χρησιμοποίησεως βίας (casus belli).

Σε κάθε περίπτωση είναι αξιοσημείωτο ότι οι ελληνικές κυβερνήσεις **δεν προσδιόρισαν το όριο** της τουρκικής αυθαιρεσίας, πέραν του οποίου θα χρησιμοποιηθούν οι δυνατότητες των ΕΔ, με αποτέλεσμα η εθνική μας κυριαρχία να καταρρακώνεται καθημερινά.

Κρίση του 1976

Η Τουρκία χρησιμοποιεί από τις αρχές του 1974 τη Στρατηγική των ερευνητικών σκαφών, με αρκετή επιτυχία θα έλεγα. Από τη φραστική και γραφειοκρατική προβολή των απόψεών της για το θαλάσσιο χώρο του Αιγαίου περνά σε συγκεκριμένες **δράσεις, αμφισβητήσεως** των ελληνικών θέσεων.

Στις 13 Ιουλίου 1976 το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας της Τουρκίας αποφασίζει να εξέλθει στο Αιγαίο το ερευνητικό σκάφος «Χόρα» που στο μεταξύ είχε μετονομαστεί σε «Σισμίκ Ι» για πραγματοποίηση ερευνών στο χώρο του Αιγαίου. Υπό τις δηλώσεις του Ντεμιρέλ ότι παρεμπόδιση του θα εθεωρείτο casus belli και αργότερα ρίχνοντας του τόνους, πειρατεία. Παρά τις παρεμβάσεις και των μεγάλων δυνάμεων ΗΠΑ και Σοβιετικής Ενώσεως το «Σισμίκ» πραγματοποίησε σεισμολογικές έρευνες μεταξύ 6-15 Αυγούστου 1975, μεταξύ Λέσβου και Αγίου Ευστρατίου σε περιοχή αμφισβητούμενης

υφαλοκρηπίδος υπό την στενή παρακολούθηση σκαφών του Ελληνικού Στόλου ενώ στην ευρύτερη περιοχή διεξήγοντο αεροναυτικές ασκήσεις από τις δύο χώρες. Η Ελληνική κυβέρνηση **διαμαρτυρήθηκε** στην Άγκυρα, **προσέφυγε** στο **Συμβούλιο Ασφάλειας** του ΟΗΕ και μονομερώς στο **Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης**, με **πενιχρά αποτελέσματα**, ενώ ο Ανδρέας Παπανδρέου, αρχηγός τότε της ελάσσονος αντιπολιτεύσεως, ζητούσε την βύθιση του «Σισμίκ», γνωστή με το σύνθημα «Βυθίσατε το Χόρα» .

Δεν χρησιμοποιήθηκαν στρατιωτικές δυνατότητες ή και άλλα μέτρα για να παρεμποδισθούν οι δραστηριότητες του τουρκικού ερευνητικού σκάφους.

Κρίση του 1987

Στις 26 Μαρτίου 1987 η Τουρκία ανακοινώσε την έξοδο στο Αιγαίο του γνωστού σκάφους «Σισμίκ Ι» την 28 Μαρτίου, συνοδευόμενο από τουρκικά πολεμικά σκάφη, για διεξαγωγή ερευνών στην περιοχή μεταξύ Σαμοθράκης και Θάσου σε αμφισβητούμενη υφαλοκρηπίδα. Παράλληλα δηλώθηκε ότι οι ΤΕΔ βρίσκονται σε ετοιμότητα για να αντιμετωπίσουν ενδεχόμενη επιθετική ενέργεια κατά του «Σισμίκ», θεωρουμένη ως αιτία πολέμου. Οι Ελληνικές **ΕΔ κινητοποιήθηκαν**, έλαβαν διάταξη μάχης ενώ έγινε και μερική επιστράτευση εφέδρων. Κατόπιν αυτών, αλλά και πολιτικών κινήσεων (ΥΠΕΞ στη Σόφια, διάυλος επικοινωνίας με Τουρκία, μέσω Αθηνών) η Τουρκία υποχώρησε, και το **«Σισμίκ» παρέμεινε εντός ΤΧΥ**. Οι ΤΕΔ δεν κινητοποιήθηκαν.

Η Ελλάδα για πρώτη φορά, ανέλαβε την πρωτοβουλία να κινητοποιήσει επιτυχώς το σύνολο των ΕΔ, σε ίσως υπερβολικό θα έλεγα βαθμό και αντιμετώπισε τις τουρκικές ενέργειες στο Αιγαίο, χωρίς ωστόσο να επιλυθεί το πολιτικό ζήτημα.

Κρίση στα Ίμια

Η υπόθεση είναι γνωστή. Η ελληνική πλευρά προσπάθησε να χρησιμοποιήσει εκ νέου τη **«συνταγή» του 1987**, κινητοποίησε τις ΕΔ, πλην όμως αυτή τη φορά οι συνθήκες ήταν διαφορετικές και η Τουρκία αντέδρασε τυχοδιωκτικά. Η **αποτυχία σε τακτικό επίπεδο** διασφάλισης των δύο νησίδων και η άνοδος σε μια εξ' αυτών τουρκικού τμήματος, αιφνιδίασε πλήρως την **ελληνική κυβέρνηση**, η οποία αποφάσισε να **μη χρησιμοποιήσει τις στρατιωτικές της δυνατότητες** και να **ενασκήσει το δικαίωμα της νομίμου αμύνης**, αλλά να υποχωρήσει και να δεχθεί την αμερικανική διαμεσολάβηση, δηλαδή να μην υπάρχουν στις δύο νησίδες και στην πέριξ περιοχή, πλοία, στρατιώτες και σημαίες και την επιστροφή στο status quo ante.

Ήταν δυστυχώς μια **αμφισβητήσιμη διαχείριση** της καταστάσεως, από ελληνικής πλευράς, η οποία έφερε στο προσκήνιο τις **«γκρίζες ζώνες»**, οδήγησε τις ελληνικές **ΕΔ στις βραχονησίδες** και της οποίας οι **συνέπειες** είναι **διαρκείς**, εμφανείς και έντονες και σήμερα ακόμη.

Υποστήριξη της Κύπρου

Δυστυχώς κατά την τουρκική εισβολή τόσο κατά τον πρώτο όσο και κατά τον δεύτερο γύρο η Ελλάδα δεν ηδυνήθη να υποστηρίξει στρατιωτικά την Κύπρο ή η όποια περιορισμένη υποστήριξη δεν ήταν επαρκής προκειμένου να αντιμετωπίσει τις τουρκικές δυνάμεις. Αυτό συνοψίσθηκε στη φράση «**Η Κύπρος είναι μακράν**». Στη συνέχεια οι δυνάμεις που συγκροτήθηκαν ήταν εντελώς ανεπαρκείς να αντιμετωπίσουν τη συγκέντρωση των τουρκικών δυνάμεων στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου αλλά και την υποστήριξη την οποία αυτές απολαμβάνουν από τον μικρασιατικό κορμό. Η πλέον προβεβλημένη προσπάθεια για ένταξη της Κύπρου στην αμυντική ομπρέλα της Ελλάδος ήταν με την εξαγγελία το Νοέμβριο του 1993 του **Δόγματος του Ενιαίου Αμυντικού Χώρου**, η οποία προκάλεσε όπως ήταν φυσικό οξυτάτες τουρκικές αντιδράσεις. Παρά τις καλές προθέσεις και προσπάθειες, ναυτική βάση στην Κύπρο, αεροδρόμιο στην Πάφο, δέχτηκε **καίριο πλήγμα** με την υπόθεση της **αναστολής της αναπτύξεως των S-300** στην Κύπρο (29 Δεκ 1998), τα δε τελευταία στοιχεία της, οι ασκήσεις «Νικηφόρος» και «Τοξότης» έχουν διακοπεί από αρκετού χρόνου. Το ερώτημα αν σήμερα είναι εφικτή η επαρκής στρατιωτική υποστήριξη της Ελλάδος προς την Κύπρο, παραμένει πάντοτε επίκαιρο, τονίζω επαρκής και όχι συμβολική. Δυστυχώς η απάντηση είναι και πάλι «η Κύπρος είναι μακράν». Δεν είναι μακράν ο χρόνος όπου η Ελλάδα ούσα εγγυήτρια δύναμη ασφαλείας της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν παρενέβη αποφασιστικά προς υποστήριξη της στις τουρκικές παράνομες ενέργειες εντός της κυπριακής ΑΟΖ, με αποκορύφωμα την εκδίωξη του ιταλικού γεωτρύπανου και τη διαρκή επίκληση τρίτων προς παρέμβαση. Η ανακάλυψη υδρογονανθράκων στην Α. Μεσόγειο οδήγησε στις **τριμερείς συνεργασίες** Ελλάδος – Κύπρου – Ισραήλ και Ελλάδος – Κύπρου – Αιγύπτου, αλλά και άλλες πρωτοβουλίες, οι οποίες είναι αναμφισβήτητα θετικές πλην όμως απαιτούν **χρόνο** και διαδικασίες **για να ωριμάσουν** και να μετατραπούν σε **στρατιωτικές συμμαχίες**, που θα αποδώσουν απτά αποτελέσματα και με **ερωτηματικό** πάντοτε **αν** θα λειτουργήσουν **έναντι της Τουρκίας**.

Εξοπλισμοί

Εγγενές στοιχείο της πολιτικής εθνικής αμύνης είναι ο εξοπλισμός των δυνάμεων. Μετά το 1974 επιχειρήθηκε να δημιουργηθεί μια **αμυντική βιομηχανία**, η οποία στο πλαίσιο της συμπαραγωγής επέτυχε να προσφέρει στις ΕΔ σημαντικά μέσα και δυνατότητες, με υψηλότατο όμως κόστος και ενίοτε σημαντικές καθυστερήσεις και περιορισμένες εξαγωγικές δυνατότητες. Το όλο σύστημα λειτούργησε μέσα σε ένα πλαίσιο άκρατης κομματικοποίησεως, αδιαφάνειας, πλούσιων παροχών και ανυπαρξίας ελέγχου, με αποτέλεσμα σήμερα να βρίσκεται **σχεδόν υπό κατάρρευση**. Βέβαια και οι προμήθειες εκ του εξωτερικού, ειδικά μετά την κρίση των Ιμίων, έγιναν με αδιαφάνεια, σε ένα ανεξέλεγκτο πλαίσιο, με υποψίες αλλά και απτές αποδείξεις διαφθοράς. Παρότι έχουν γίνει βήματα για τον περιορισμό όλων αυτών των αρνητικών παραγόντων, θεωρώ ότι το διαδικαστικό, το νομικό αλλά και θεσμικό πλαίσιο δεν είναι επαρκή ακόμη για να εξασφαλίσουν την απαιτούμενη αποδοτικότητα. Το κρίσιμο είναι ότι ο εξοπλισμός των ΕΔ έχει διακοπεί από το 2005, και η Ελλάδα περιήλθε **επί μακρόν** σε μια κατάσταση

μονομερούς αφοπλισμού. Το πλέον επικίνδυνο όμως είναι η **ανεπαρκής υποστήριξη** των υπαρχόντων σημαντικών **οπλικών συστημάτων**, με καταλυτικές επιπτώσεις στη διαθεσιμότητα αλλά και στη λειτουργικότητά τους και κατ' επέκταση στη συνολική μαχητική ισχύ των ΕΔ.

Αν θέλαμε να **προτεραιοποιήσουμε** τις εξοπλιστικές ανάγκες πολύ συνοπτικά θα έλεγα:

- Υποστήριξη των υπαρχόντων οπλικών συστημάτων (συντήρηση, λειτουργικότητα, διαθεσιμότητα)
- Ενίσχυση του Στόλου (νέες μονάδες, εκσυγχρονισμός υπαρχόντων) και σκάφη για τις Ειδικές Δυνάμεις στο χώρο του Αιγαίου.
- Όλα τα άλλα έπονται

Διεθνείς Οργανισμοί

Η Ελλάδα προκειμένου να ενισχύσει την άμυνα και την ασφάλεια της έναντι της τουρκικής αναθεωρητικής πολιτικής, επιχείρησε στο ΝΑΤΟ στη ΔΕΕ και τώρα στην ΕΕ, να εξασφαλίσει τη συμμαχική συμπαράσταση, συνδρομή και υποστήριξη, όμως παρά τις τεράστιες προσπάθειες που έχουν καταβληθεί σε όλα τα επίπεδα, δυστυχώς τα **αποτελέσματα** είναι θα έλεγα **πενιχρά**, εστιαζόμενα στον διαμεσολαβητικό ρόλο κυρίως από πλευράς ΝΑΤΟ ή ορθότερα των ΗΠΑ, με εκκωφαντική πάντοτε την απουσία της ΕΕ.

Μια Προσπάθεια Αποτιμήσεως

Η **τουρκική αναθεωρητική πολιτική** έναντι του Ελληνισμού **συνεχίζεται αδιατάρακτη** και την έθεσε με emphaticό τρόπο ο Πρόεδρος Ερντογάν κατά την τελευταία επίσκεψη του στην Ελλάδα ομιλώντας για αναθεώρηση της Συνθήκης της Λωζάννης. Επίσης, δεν παύει να ασκεί πιέσεις προς την Ελλάδα ποικιλοτρόπως, ενδεικτικά αναφέρω το **προσφυγικό κύμα** του 2015-16, το οποίο θεωρώ ως μια **ασύμμετρη επίθεση** σε βάρος της Ελλάδος.

Η **Τουρκία** μας **έχει αποκαλύψει** πολλαπλώς και με σαφήνεια τις επιδιώξεις της, ασχέτως, αν εμείς ακολουθούμε μωπική πολιτική δεν θέλουμε να τις δούμε. Ο **25^{ος} μεσημβρινός** που έχει θέσει ως όριο ερεύνης και διασώσεως, διαχωρίζει το Αιγαίο στη μέση, περιλαμβάνει την Ελληνική Θράκη και τέμνει την Κρήτη στη μέση, επίσης είναι περίπου η ίδια γραμμή των εκχωρήσεων προς την τουρκική κρατική εταιρεία πετρελαίων το 1973, αλλά και της αμφισβήτησεως του ελληνικού FIR το 1974 (NOTAM 714), θεωρώ ότι αποτελεί το **ελάχιστο όριο των τουρκικών στρατηγικών επιδιώξεων στο Αιγαίο αλλά και στη Θράκη.**

Η Τουρκία, θεωρεί σταθερά **νόμιμο δικαίωμά** της να **χρησιμοποιεί** τη **στρατιωτική της ισχύ** στο Αιγαίο αλλά και στην Α. Μεσόγειο και **ουδέποτε** έδειξε ότι **εγκατάλειψε τις διεκδικήσεις**, ακόμη και για να ενταχθεί στην ΕΕ. Επίσης έχει ενισχύσει σημαντικά τις στρατιωτικές της δυνατότητες και έχει επιτύχει ένα **αξιόλογο βαθμό εξοπλιστικής αυτοδυναμίας** με την εγχώρια αμυντική βιομηχανία, με τα όποια προβλήματα και μακροχρόνιες αβεβαιότητες.

Από Ελληνικής πλευράς:

Η **πολιτική και η διπλωματία** παρά τις πολλαπλές προσπάθειες μέχρι τώρα **δεν έχει επιτύχει την επίλυση** των θεμάτων, τα οποία θέτει μονομερώς η Τουρκία, ούτε και το Κυπριακό ζήτημα.

Η στάση των ελληνικών κυβερνήσεων ήταν **εγγενώς αμυντική έως φοβική**, με επιμελημένη αποφυγή της συγκρούσεως με την Τουρκία έστω και σε επίπεδο επεισοδίου και χαρακτηρίζεται από συστηματική **αποφυγή** οποιασδήποτε αναλήψεως **πρωτοβουλίας ή δράσεως** στο χώρο του Αιγαίου ή και αλλού που θα μπορούσε να «δυσανεστήσει» την Τουρκία (ίδε την πρόσφατη ανακοίνωση για επέκταση των χωρικών υδάτων στο Ιόνιο).

Δυστυχώς, οι ελληνικές κυβερνήσεις τα τελευταία 15 έτη, επένδυσαν στον Ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Τουρκίας και με τις **αποφάσεις τους υποβάθμισαν την αμυντική ισχύ της χώρας**, λαμβάνοντας υπόψη εσωτερικές παραμέτρους και όχι τις πραγματικές ανάγκες ασφάλειας και αμύνης. Και ενώ είναι προφανές ότι επιλογή αυτή δεν λειτουργεί, **αδυνατούν** για τους ίδιους λόγους δηλαδή εσωτερικούς, να αναπροσαρμόσουν τη στρατηγική τους.

Η στρατιωτική ισχύς της Ελλάδος:

- Παραμένει, η **εσχάτη σταθερά** και ο αποφασιστικός παράγοντας στην ελληνοτουρκική αντιπαράθεση μέχρι την εξεύρεση λύσεων.
- **Υποστήριξε με συνέπεια** τις πολιτικές επιλογές από το 1974 μέχρι σήμερα, με μία ρωγμή ίσως στην υπόθεση των Ιμίων.
- **Εξακολουθεί να έχει επαρκείς δυνατότητες**, χάρις στις τεράστιες προσπάθειες του προσωπικού, παρότι βρίσκεται σε **κατάσταση παρατεταμένης διολισθήσεως**, η οποία σε καμία περίπτωση **δεν επιτρέπεται να υπερβεί το κρίσιμο σημείο μεταπτώσεως στην κατάσταση περιορισμένης επιχειρησιακής δυνατότητας**.

Διαφαίνεται ότι το θέμα του Αιγαίου αλλά και της Α. Μεσογείου πολύ δύσκολα θα επιλυθεί δια της διπλωματίας και της πολιτικής. Η στρατιωτική ισχύς θα διαδραματίσει **σημαντικό και απεύχομαι πρωτεύοντα ρόλο**. Τονίζω ότι οι **λύσεις** στο **Αιγαίο** και στην **Κύπρο** είναι **αλληλένδετες και αλληλοεξαρτώμενες και αλληλοεπηρεαζόμενες**.

Φυσικά σε κάθε περίπτωση την **πρωτοβουλία** των ενεργειών, του τόπου και του χρόνου, τον έχει η **Τουρκία**.

Θεωρώ ότι είναι επιβεβλημένο να επανεξετάσουμε τη στάση μας προς την Τουρκία και να διαμορφώσουμε **ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική** όπως επίσης να **επαναξιολογήσουμε την Πολιτική Εθνικής Αμύνης**. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να **επαναπροσδιορίσουμε τις πραγματικές στρατιωτικές μας ανάγκες και δυνατότητες**, με σοβαρές και αξιόπιστες λύσεις, μακράν συντεχνιακών αντιλήψεων και πολιτικών σκοπιμοτήτων, εντός

της ΠΕΑ και ικανές να υποστηρίξουν την εθνική στρατηγική, γιατί ο **χρόνος** μάλλον **δεν είναι σύμμαχός μας**.